

O'ZBEKISTONDA O'RTACHA OYLIK ISH HAQI TAHLILI

Statistik ma'lumotlar asosida 2021–2025-yillar dinamikasi va hududiy tafovutlar tahlili

Tojimahammadov Abdulloh Abdulbori O'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Iqtisodiyot fakulteti talabasi

Ilmiy rahbar : Abduraxmonov Abduazim Jalaliddinovich

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqining 2021–2025-yillardagi o'zgarishi, narxlar dinamikasi bilan aloqasi hamda 2025-yilda hududlar bo'yicha tafovutlari tahlil qilinadi. Milliy statistika qo'mitasining rasmiy press-relizi va SIAT ma'lumotlaridan foydalanilib, mutlaq o'zgarish, o'sish sur'ati, hududiy farq va taxminiy real o'sish ko'rsatkichlari hisoblandi. Tahlil natijalari ish haqi nominal miqdorining muntazam oshganini, biroq hududlar o'rtasidagi farq sezilarli darajada saqlanayotganini ko'rsatadi. Maqolada inflyatsiya, tarmoqlar tarkibi, mehnat unumdorligi, malaka va iqtisodiy ixtisoslashuv ish haqi farqlarini tushuntirishi mumkin bo'lgan omillar sifatida ko'rib chiqiladi. Sababiy ta'sirni aniq miqdoriy ajratish uchun kengroq ma'lumotlar zarurligi alohida qayd etiladi.

Kalit so'zlar: o'rtacha ish haqi, nominal ish haqi, real ish haqi, inflyatsiya, hududiy tafovut, mehnat bozori.

Kirish

Ish haqi mehnat bozorining muhim ko'rsatkichlaridan biri bo'lib, xodimlarning mehnati uchun to'lanadigan haqni ifodalaydi. Uning darajasi uy xo'jaliklarining iste'mol imkoniyatlariga, korxonalarning mehnat resurslarini jalb etish qobiliyatiga va hududlarning iqtisodiy jozibadorligiga ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, ish haqining nominal miqdori oshishi aholi farovonligi aynan shuncha

yaxshilanganini anglatmaydi: narxlar o'sishi xarid qobiliyatining bir qismini kamaytirishi mumkin.

Ushbu maqolaning maqsadi — O'zbekistonda o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqining 2021–2025-yillardagi dinamikasini statistik usullar bilan baholash, o'zgarishlarni inflyatsiya bilan taqqoslash va hududiy tafovutlarni aniqlash. Tadqiqotning asosiy vazifalari yillik ko'rsatkichlarni solishtirish, o'sish sur'atlarini hisoblash, hududlar reytingini tuzish va ish haqi farqlarini tushuntirishi mumkin bo'lgan iqtisodiy omillarni tahlil qilishdan iborat.

Metodologik jihatdan tavsifiy statistika, dinamik qatorlar tahlili, nisbiy va mutlaq ko'rsatkichlar hamda hududlararo taqqoslash usullaridan foydalanildi. Ma'lumotlarning asosiy manbasi — Milliy statistika qo'mitasining 2025-yil yanvar–dekabr bo'yicha dastlabki press-relizi. Shu sababli 2025-yil ko'rsatkichlari manbada dastlabki ma'lumot sifatida berilgani yodda tutilishi lozim [1].

Ish haqini statistik tahlil qilish asoslari

Nominal ish haqi — xodimga pul shaklida hisoblangan ish haqi miqdori. Real ish haqi esa ushbu pulga qancha tovar va xizmat sotib olish mumkinligini anglatadi. Real ish haqi nominal maosh va narxlar dinamikasiga birgalikda bog'liq. Masalan, maosh 18 foizga, iste'mol narxlari esa 10 foizga oshsa, xarid qobiliyatidagi o'sish 18 foiz emas, taxminan 7,3 foiz bo'ladi: $1,18 / 1,10 - 1 = 0,0727$.

Ish haqi dinamikasini o'lchashda mutlaq o'zgarish (joriy yil ko'rsatkichi minus oldingi yil ko'rsatkichi), o'sish sur'ati (joriy ko'rsatkichning oldingi yilga nisbati) va qo'shimcha o'sish sur'ati qo'llanadi. Hududiy tafovut esa eng yuqori va eng past ko'rsatkichlar ayirmasi orqali baholanadi. Bu ko'rsatkichlar o'zgarish ko'lamini aniqroq ko'rsatadi, lekin o'z-o'zidan uning sababini isbotlamaydi.

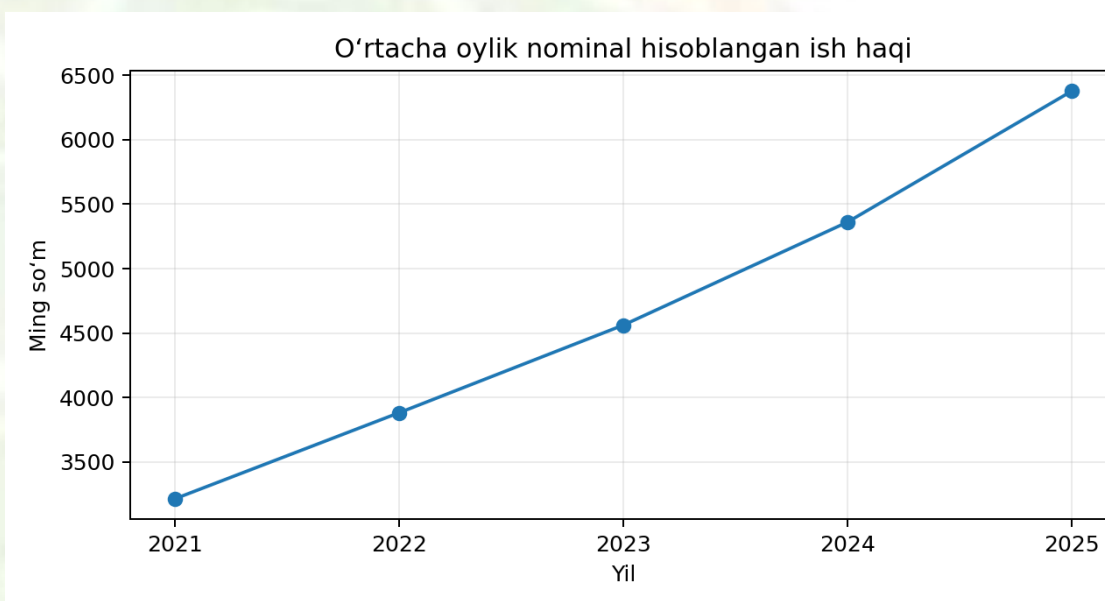
2021–2025-yillarda ish haqi dinamikasi

Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotiga ko'ra, o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi 2021-yildagi 3 214,8 ming so'mdan 2025-yilda 6 376,7 ming so'mga yetgan. Demak, besh yillik davrda ko'rsatkich 3 161,9 ming so'mga oshgan va qariyb 1,98 baravar bo'lgan [1].

1-jadval. O'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi dinamikasi

Yil	Ish haqi, ming so'm	Mutlaq o'zgarish, ming so'm	Yillik o'sish
2021	3 214.8	—	—
2022	3 882.2	667.4	20.8%
2023	4 561.9	679.7	17.5%
2024	5 360.9	799.0	17.5%
2025	6 376.7	1 015.8	18.9%

Yillik o'sish 2022-yilda 20,8 foizni, 2023-yilda 17,5 foizni, 2024-yilda 17,5 foizni va 2025-yilda 18,9 foizni tashkil etgan. Demak, nominal maosh barcha ko'rilgan yillarda oshgan. O'sish sur'ati 2023–2024-yillarda bir oz sekinlashib, 2025-yilda yana tezlashgan. Biroq foiz ko'rsatkichining o'zi ish haqi o'sishining sabablarini aniqlamaydi; buning uchun inflyatsiya, tarmoqlar tarkibi, mehnat unumdorligi va davlat qarorlari kabi omillarni alohida ko'rib chiqish zarur.

Inflyatsiya va real xarid qobiliyati

Inflyatsiya nominal maosh o'sishining aholi xarid qobiliyatiga ta'sirini baholashda muhimdir. SIAT bazasida keltirilgan iste'mol narxlari indeksining o'tgan

yilning mos davriga nisbatan yillik qatori 2021–2025-yillarda mos ravishda 110,8; 111,4; 110,0; 109,6 va 108,8 foizni tashkil etgan [2]. Bu raqamlar narxlar darajasi har yili oshganini, biroq yillik o‘sish sur‘ati 2022-yildagi 11,4 foizdan 2025-yilda 8,8 foizgacha pasayganini ko‘rsatadi.

2-jadval. Nominal ish haqi o‘sishi va iste‘mol narxlari dinamikasi

Yil	Ish haqi, ming so‘m	INI, % (yillik indeks)	Nominal o‘sish	Taxminiy o‘sish*	real
2021	3 214.8	110.8%	—	—	
2022	3 882.2	111.4%	20.8%	8.4%	
2023	4 561.9	110.0%	17.5%	6.8%	
2024	5 360.9	109.6%	17.5%	7.2%	
2025	6 376.7	108.8%	18.9%	9.3%	

Hisob-kitobga ko‘ra, 2022–2025-yillarda nominal ish haqi o‘sishi narxlar indeksidan yuqori bo‘lgan. Shu sababli soddalashtirilgan hisobda real ish haqi ham oshgan ko‘rinadi. Eng yuqori taxminiy real o‘sish 2025-yilda — qariyb 9,3 foiz; 2023-yilda esa 6,8 foiz atrofida. Bu hisob-kitobni xodimlarning har biri bo‘yicha real daromad oshishi sifatida talqin qilish mumkin emas: u umumiy o‘rtacha ko‘rsatkichlar asosida tuzilgan va turli oilalarning iste‘mol savati farqini aks ettirmaydi.

2024-yilda xizmatlar narxlari o‘sishi, xususan uy-joy, suv, elektr, gaz va boshqa yoqilg‘i xizmatlari bo‘yicha narx indeksining yuqoriligi umumiy inflyatsiya tarkibida muhim omil bo‘lgan [2]. Bu holat ish haqi nominal o‘sgan taqdirda ham kommunal va boshqa majburiy xarajatlar xarid qobiliyatiga ta‘sir qilishi mumkinligini ko‘rsatadi.

Davlat siyosati va mehnatga haq to‘lash

Budjet tashkilotlari xodimlari maoshlarini yoki eng kam mehnatga haq to‘lash miqdorini oshirishga oid qarorlar ish haqi dinamikasiga bevosita ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Bunday o‘zgarishlarning ta‘siri, avvalo, tegishli qaror qamrab oladigan xodimlar guruhida namoyon bo‘ladi. Biroq butun iqtisodiyotdagi o‘rtacha

maoshning o'zgarishini faqat davlat qarorlari bilan izohlash to'g'ri emas: xususiy sektor, yangi ish o'rinlari, tarmoqlar tarkibi va ish beruvchilarning moliyaviy imkoniyatlari ham ahamiyatga ega.

Mehnat unumdorligi, malaka va iqtisodiy o'sish

Mehnat unumdorligi bir xodim yoki bir birlik ish vaqti hisobiga yaratilgan mahsulot va xizmatlar miqdorini ifodalaydi. Unumdorlik ortsa, korxona yuqoriroq ish haqi to'lash imkoniga ega bo'lishi mumkin. Biroq bu bog'liqlik avtomatik emas: natija korxonaning foydasi, raqobat, mehnat shartnomalari va daromadning xodimlar bilan taqsimlanishiga ham bog'liq. Malaka, tajriba va raqamli ko'nikmalar talab yuqori bo'lgan ish o'rinlarida maoshga ijobiy ta'sir qilishi mumkin.

Hududiy ish haqi farqlarini o'rgangan G'aniyev va hammualliflarining 2017–2023-yillar bo'yicha panel tahlili unumdorlik, investitsiya, ta'lim va demografik omillarni birgalikda ko'rib chiqadi [4]. Asadullayevning 2025-yilda chop etilgan maqolasi ham ish haqi farqlarini hududiy rivojlanish, tarmoqlar va malaka bilan bog'liq holda muhokama qiladi [5]. Ushbu ishlar mazkur maqolada sabablarni alohida emas, bir-biri bilan bog'liq holda tahlil qilish zarurligini ko'rsatadi. Biroq ularning xulosalari bu maqoladagi har bir hudud uchun sababiy ta'sir aniq isbotlanganini anglatmaydi.

Iqtisodiyot tarmoqlarining tarkibi

Rasmiy SIAT ma'lumotlarida tarmoqlar bo'yicha ish haqi darajalari farqlanishi ko'rinadi. 2025-yilgi yillik qatorida tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlashda o'rtacha ish haqi 8 881,6 ming so'm, elektr, gaz va bug' bilan ta'minlashda 9 091,3 ming so'm, ishlab chiqarish sanoatida 5 246,2 ming so'm, qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligida esa 2 753,9 ming so'm sifatida keltirilgan [3]. Ushbu SIAT qatori press-relizdagi umumrespublika ko'rsatkichidan farqli metodologik qamrovga ega bo'lishi mumkin; shu sababli bu qiymatlar milliy press-relizdagi 6 376,7 ming so'mlik ko'rsatkich bilan bevosita aralashtirilmasdan, tarmoqlar o'rtasidagi farqni ko'rsatish uchun alohida keltirildi.

3-jadval. Ayrim iqtisodiy faoliyat turlarida o'rtacha oylik ish haqi, 2025-yil

Iqtisodiy faoliyat turi	Ming so'm
Qishloq, o'rmon va baliq xo'jaligi	2 753,9
Ishlab chiqarish sanoati	5 246,2
Tog'-kon sanoati va ochiq konlarni ishlash	8 881,6
Elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash	9 091,3
Suv ta'minoti va kanalizatsiya	4 841,4

Tarmoqlar o'rtasidagi farq ishning texnologik murakkabligi, kapital sig'imi, xavf darajasi, malaka talabi va korxonalarning iqtisodiy natijalari bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Masalan, konchilik va energetika katta kapital, maxsus bilim hamda murakkab ishlab chiqarish jarayonlarini talab qiladi. Qishloq xo'jaligida esa mavsumiylik va norasmiy bandlik kabi omillar statistik ko'rsatkichlarni shakllantirishga ta'sir qilishi mumkin. Bular ehtimoliy izohlardir; ularning har birining mustaqil ta'sirini o'lchash uchun qo'shimcha ma'lumotlar kerak.

Hududlar kesimida ish haqi tafovutlari

2025-yil yanvar-dekabrda eng yuqori o'rtacha oylik nominal ish haqi Toshkent shahrida 10 753,8 ming so'm, Navoiy viloyatida 7 871,6 ming so'm bo'lgan. Eng past ko'rsatkich Qashqadaryo viloyatida 4 476,7 ming so'm qayd etilgan [1]. Toshkent shahri ko'rsatkichi Qashqadaryo viloyati ko'rsatkichidan 2,40 baravar yuqori. Mutlaq farq 6 277,1 ming so'mni tashkil etadi.

4-jadval. Hududlar bo'yicha o'rtacha oylik nominal ish haqi, 2025-yil

O'rin	Hudud	Ming so'm	Respublikadan farq	Respublikaga nisbatan	Yillik o'sish
1	Toshkent shahri	10 753.8	+4 377.1	168.6%	18.3%
2	Navoiy viloyati	7 871.6	+1 494.9	123.4%	16.0%
3	Toshkent viloyati	5 967.7	-409.0	93.6%	16.9%
4	Andijon viloyati	5 238.6	-1 138.1	82.2%	13.4%
5	Sirdaryo viloyati	5 119.1	-1 257.6	80.3%	20.8%
6	Buxoro viloyati	5 093.1	-1 283.6	79.9%	17.2%

7	Xorazm viloyati	5 052.4	-1 324.3	79.2%	18.4%
8	Qoraqalpog‘iston Respublikasi	5 003.1	-1 373.6	78.5%	15.7%
9	Jizzax viloyati	4 786.0	-1 590.7	75.1%	20.5%
10	Namangan viloyati	4 751.3	-1 625.4	74.5%	22.8%
11	Samarqand viloyati	4 737.6	-1 639.1	74.3%	17.8%
12	Farg‘ona viloyati	4 730.2	-1 646.5	74.2%	19.1%
13	Surxondaryo viloyati	4 481.8	-1 894.9	70.3%	17.4%
14	Qashqadaryo viloyati	4 476.7	-1 900.0	70.2%	18.2%

Hududiy taqqoslashda Toshkent shahri va Navoiy viloyati alohida ajralib turadi. Poytaxtda boshqaruv, moliya, axborot texnologiyalari, professional xizmatlar va yirik tashkilotlar jamlangani o‘rtacha ko‘rsatkichni yuqoriga tortishi mumkin. Navoiy viloyatida esa konchilik va sanoatning iqtisodiyotdagi o‘rni yuqori ish haqi bilan bog‘liq bo‘lishi ehtimol. Bu izohlar tarmoq tarkibi haqidagi ma’lumotlar bilan mos tushadi, lekin hududiy farqning aniq necha foizi aynan shu omillar hisobiga yuzaga kelganini ushbu maqola hisoblamaydi.

Hududlar reytingida faqat ish haqi miqdori emas, o‘sinh sur’ati ham muhim. Masalan, Namangan viloyatida yillik o‘sinh 22,8 foizni tashkil etgan va bu hududlar orasida eng yuqori sur’atdir. Biroq uning o‘rtacha ish haqi respublika darajasidan past. Demak, tez o‘sinh hali hududning mutlaq maosh darajasi yuqori ekanini anglatmaydi: boshlang‘ich daraja ham muhim.

Hududlar o‘rtasidagi farqni izohlashda bir nechta omil bir vaqtda ishlaydi: iqtisodiy tarmoqlar tarkibi, korxonalar hajmi, malakali xodimlarga talab, investitsiyalar va mehnat unumdorligi. Shuningdek, o‘rtacha ko‘rsatkich barcha

xodimlarning ish haqini ifodalamaydi; u ayrim yuqori maoshli tarmoqlar ulushi ortganda ham ko'tarilishi mumkin.

Omil	Ish haqiga ta'sir mexanizmi	Maqoladagi dalil / cheklov
Inflyatsiya	Narxlar oshishi real xarid qobiliyatini pasaytirishi mumkin.	INI bilan taqqoslandi; real o'sish taxminiy.
Mehnat unumdorligi	Yuqori unumdorlik yuqoriroq maosh to'lash imkonini yaratishi mumkin.	Sababiy ta'sirni o'lchash uchun qo'shimcha ma'lumot zarur.
Tarmoqlar tarkibi	Yuqori maoshli tarmoqlar ulushi o'rtacha ko'rsatkichni ko'tarishi mumkin.	SIAT tarmoq qatori alohida metodologik qamrovga ega.
Davlat siyosati	Maosh oshirish qarorlari qamrab olingan xodimlarga bevosita ta'sir qiladi.	Qarorlar barcha xodimlarga bir xil ta'sir qilmaydi.
Hududiy ixtisoslashuv	Sanoat, moliya va yirik ish beruvchilar hududiy maosh farqlariga bog'liq bo'lishi mumkin.	Hududiy farqning aniq sababiy ulushi hisoblanmagan.

5-jadval. Ish haqiga ta'sir qiluvchi omillar va tahlil chegaralari Natijalar muhokamasi va metodologik cheklovlar

Tahlil uchta asosiy natijani ko'rsatadi. Birinchidan, 2021–2025-yillarda nominal ish haqi deyarli ikki baravar bo'ldi. Ikkinchidan, narxlar ham o'sib borgan, shu bois nominal o'sishni real xarid qobiliyati bilan tenglashtirish mumkin emas;

soddalashtirilgan taqqoslashda 2022–2025-yillarda real o'sish ijobiy ko'rinadi. Uchinchi, hududiy tafovutlar katta: poytaxtning o'rtacha ish haqi eng past ko'rsatkichli hududdan taxminan 2,4 baravar yuqori.

Tadqiqotning cheklovlari ham mavjud. O'rtacha ish haqi median maoshni yoki daromadlar taqsimotini ko'rsatmaydi. Hududlar kesimida xarajatlar darajasi va yashash qiymati farq qilishi mumkin. Bundan tashqari, besh yillik yillik qator sababiy tahlil uchun juda qisqa: ish haqi va inflyatsiya bir vaqtda o'zgargani ularning o'zaro ta'sir yo'nalishini avtomatik isbotlamaydi. Omillarning mustaqil ta'sirini baholash uchun hududlar va tarmoqlar bo'yicha uzoqroq davrni qamrab oluvchi panel ma'lumotlar, unumdorlik va investitsiya ko'rsatkichlari zarur.

Takliflar

Birinchidan, hududlarda yuqori qo'shilgan qiymat yaratuvchi ishlab chiqarish va xizmatlar tarmoqlarini rivojlantirish lozim. Bu faqat yangi ish o'rinlarini ko'paytirish emas, balki mehnat unumdorligi yuqori bo'lgan ish o'rinlarini yaratishga qaratilishi kerak.

Ikkinchidan, kasbiy ta'lim va qayta tayyorlash dasturlarini hududiy mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish zarur. Raqamli savodxonlik, texnik kasblar, moliya va boshqaruv ko'nikmalari xodimlarning yuqori unumdor ish o'rinlariga o'tish imkoniyatini oshirishi mumkin.

Uchinchi, ish haqi siyosatini baholashda nominal ko'rsatkich bilan birga real ish haqi, median daromad, tarmoqlar bo'yicha tafovut va hududiy yashash xarajatlarini ham kuzatish maqsadga muvofiq. To'rtinchidan, statistik hisobotlarda metodologik qamrov va ko'rsatkichlar o'rtasidagi farqlar aniq izohlanishi foydalanuvchilarga turli jadvallarni noto'g'ri taqqoslashning oldini oladi.

Xulosa

2021–2025-yillarda O'zbekistonda o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi 3 214,8 ming so'mdan 6 376,7 ming so'mga yetib, 3 161,9 ming so'mga oshdi. Yillik nominal o'sish 2022-yilda 20,8 foiz, 2023 va 2024-yillarda 17,5 foizdan, 2025-

yilda esa 18,9 foizni tashkil etdi. Bu ish haqi o'sishi barqaror bo'lganini, lekin uning sur'ati yillar davomida bir xil bo'lmaganini ko'rsatadi.

Inflyatsiya bilan taqqoslash nominal o'sishning real xarid qobiliyatiga ta'sirini alohida baholash zarurligini ko'rsatadi. Hududiy tahlilda Toshkent shahri va Navoiy viloyati yuqori ko'rsatkichlari bilan ajralib turadi, eng past ko'rsatkich esa Qashqadaryo viloyatida qayd etilgan. Tarmoqlar tarkibi, malaka, unumdorlik va investitsiyalar bu farqlarni tushuntirishi mumkin, ammo ularning aniq sababiy hissasini baholash uchun kengroq statistik ma'lumotlar zarur. Shuning uchun ish haqi siyosatida nominal o'sish bilan birga real xarid qobiliyati, mehnat unumdorligi va hududiy imkoniyatlar tengligini ham hisobga olish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- [1] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi: 2025-yil yanvar–dekabr oylari uchun dastlabki ma'lumotlar. Press-reliz, 26.01.2026. https://stat.uz/img/news/ish-haqi--uz-21_01_p64662.pdf (murojaat sanasi: 27.10.2026).
- [2] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Iste'mol narxlari indeksi (turlari bo'yicha) yillik dinamikasi, MIIT-2018 bo'yicha (o'tgan yilning mos davriga nisbatan). SIAT, kod 1.11.01.0008. <https://siat.stat.uz/data/1292/> (murojaat sanasi: 27.10.2026).
- [3] O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha o'rtacha oylik nominal hisoblangan ish haqi (yillik). SIAT, kod 2.02.02.1100. <https://siat.stat.uz/data/464/> (murojaat sanasi: 27.10.2026).
- [4] Ganiev, B. Z., Suvpulatov, O. A., Botirova, Kh. O., & Rakhmonov, B. Sh. (2025). What Explains Wage Variation Across Regions in Uzbekistan? American Journal of Business Practice, 2(6). <https://doi.org/10.31149/ajbp.v2i6.1932>
- [5] Asadullayev, D. (2025). Differences in Monthly Salaries in Uzbekistan and the Reasons for This Difference. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences, 4(1), 107–111. <https://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/1942>